

Amerikalı Rejisör Todd Bolender, My Fair Lady'nin provalarında. Rejisör bir sahneyi izliyor (üstte), Altta eserin bir bölümünü açıklarken görülüyor.

TIYATRO

My Fair Lady'nin rejisörü

Todd Bolender'le konuştuk

"Ben James Bond'u filmde görmek isterim sahnede değil,,

Tiyatro seyircisi ile oyuncu arasındaki alışveriş sinemada yoktur

Ö NUMUZDEKI ayın ortalarına doğru Devlet Tiyatrosu bombalarından birini patlatıyor. Dünya tiyatrolarında seyirci ve haslat rekoru kırmış olan müzikal bir oyun seyredeceğiz. Oyunun adı May Fair Lady.

Bunun için Amerika'nın ünlü bir rejisörü de Devlet Tiyatrosu tarafından Ankara'ya davet edilerek çalışmalara başlandı. Ünlü rejisör halen Frankfurt Devlet Operasının bale direktörü Todd Bolender.

Todd Bolender, yurdumuzda sanat sevenler için yabancı bir ad değildir. Bundan evvel yine Devlet Tiyatrosunda seyrettığımız «Op Beni Kate» müzikal oyununu da sahneye koymuştu Todd Bolender.

Hayatının tümünü sahne çabalarına koymuş bu ünlü sanatçı ile bir konuşma yapalım dedik. İncecik kupkuru bir adam Todd Bolender, Sorulara sadece sözle değil, hareketlerle, mimiklerle de cevap veriyor. Kendisine ilk kez şimdiye kadar kaç eseri sahnelediğini soruyoruz.

Cevap — 1952'den beri Broadway'da, Amerika'da pek çok eserler sahneye koydum. Şimdi daha çok bale eserlerini sahneye koyuyorum. Son sahnelediğim müzikal eser ise Köln'de, «Durdurun Dünyayı İncecek var!»

Soru — Ünlünüzü hangi eserle yaptınız?

Cevap — Müzikal komedi olarak «Op Beni Kate, Durdurun Dünyayı İncecek var». Durdurun Dünyayı İncecek Var için Alman gazeteleri «Tam bir bomba, tam bir bomba patladı» diye yazdılar.

Amerika'da sahnelediğim Yarasa opereti de başarılı prodüksiyonlarımız arasındadır.

Bale çalışmalarına gelince, 1946'dan beri sayısız bale eserlerini sahneye koydum. Newyork Sity Bale, Montekarlo'da Rus Balesi, Amerika'da Bale Tiyatrolarında, Kanada'da Winnipeg Kraliyet Balesinde çeşitli eserleri sahneledim. Üç yıl Kolonya Devlet Tiyatrosu Bale Direktörlüğünü yaptım. Şimdi Frankfurt Devlet Balesinde direktör olarak çalışıyorum. Dört yıllık anlaşmam var.

Soru — Türkiye'de sahneye bir eser koymak ister miydiniz, eğer isteseydiniz hangi eseri seçerdiniz?

Cevap — My Fair Lady'yi seçerdim. Çünkü bu eseri oynayabilecek çok iyi sanatçılar var Türkiye'de.

Soru — Bazı çevrelere göre sinemanın tiyatroya nazaran bazı avantajları var: Groplan, müzik, efent, ışık, fondü, geçme, süperpoze gibi.. Bu avantajlarla sinema, tiyatro ile arayı bir hayli açmıştır. Şimdi, tiyatro, bazı ataklarla bu arayı kapatmaya çalışıyor. Böyle bir çaba var mıdır? Bu konudaki fikriniz nedir?

Cevap — Ben bu fikre katılmıyorum. Tiyatro ve sinema ayrı ayrı şeylerdir. Tiyatro daha heyecan verici bir şeydir. Bu heyecanı her zaman sinemaya aktarmaya imkân yoktur. Örneğin Leonardo Da Vinci, Marat (Fransa İhtilâlinin öncülerinden), Pe-

ter Wiss adlı eserlerin hiç birine sinema, tiyatronun verdiği heyecanı veremiyor. Evet, bu konulara dokunuyor, fakat sarsıcı olmuyor.

Bununla beraber, sinemanın tiyatro tekniği üzerinde etkisi olmuştur. Örneğin, sahnelerin çabuk değişmesi, ışığın kullanılması gibi..

Fakat, şurası bir gerçektir ki, tiyatro seyircisi ile oyuncu arasındaki alışveriş sinemada mümkün değildir. Sinema daha çok ibri teknik oyundur. Tekniğin ortaya koyduğu bir yığın güçlerin, imkânların ordusudur sinema. Tiyatro, yol açan, bizi geleceğe bağlayan, engelleri yıkan öncü bir sanat koludur. Bugün bir Bertolt Brecht'i, bir İonesco'yu ancak sahnede seyredebiliriz. Sinema bunları veremiyor. Ama ben, James Bond'u filmde görmek isterim, sahnede görmek istemem!

Soru — My Fair Lady hakkındaki düşünceleriniz?

Cevap — My Fair Lady müzikal komedilerin en entellektüelidir. Çünkü tamamıyla Bernard Shaw'un oyunundan alınmıştır. Bütün diyaloglar Shaw'un sözleridir. Bernard Shaw bu eseri için «bu benim en didaktik, en başarılı oyunumdur» demiştir. Sanatçı bu eserini, didaktik oyunların başarılı olamayacağını iddia edenlere bir cevap olarak yazmıştır. Bu oyun, Almanya'da, Rusya'da, Macaristan'da, Çekoslovakya'da, İsrail'de devlet tiyatrolarında temsil edilmiştir.

Eserin teması, bir çiçekçi kızın altı ayda bir düşes haline gelebileceği iddia edilmektedir. Eserin kahramanı Eliza Doolittle doğru dürüst konuşma bilmeyen bir çiçekçi kızdır. Kelimeleri yanlış telaffuz etmektedir. Çok argo konuşur. Fakat bu kız altı ayda dilini o kadar iyi düzeltiyor ki, bir yabancı dil uzmanı onun İngiliz olduğundan şüphe ediyor. Çünkü, İngilizler ana dillerini bu kadar kusursuz konuşamazlar diyor. Eserin ana fikri İngiliz yüksek tabakasının hievinden ibarettir.

Rejisör Todd Bolender'e daha çok şeyler sormak istiyorduk, o da daha çok şeyler söylemek istiyordu. Fakat zaman çok dardı. Çünkü eserin provaları hızlı bir tempo içinde devam ediyordu.